A photograph of a person sitting in a stadium of green seats, wrapped in a red, white, and blue flag. The person is wearing a white shirt and blue jeans. The stadium seats are arranged in rows and are numbered. The person is sitting in the middle of the frame, and the flag is draped over their shoulders and lap. The background is filled with rows of empty green seats.

SOC 271: Sociologie futbalu
Zuzana Botiková
5.12.2013

Futbal ako národný šport
Národy na futbale

Futbal ako národný šport

- Existuje vôbec „národný šport“?
- Národné identity – „národné habitusy“
- Futbal vo Veľkej Británii
- Futbal v USA
- Futbal v Latinskej Amerike
- Futbal a identitotvorné procesy inde vo svete

„Národný šport“

- Stelesňuje charakteristiky národa?
- Národu sa v tomto športe darí?
 - > Národ *chce* aby sa mu v tomto športe darilo?

Podmienky výberu „národných športov“ (Kiviaho, Mäkelä 1978):

- prírodné podmienky
- história
- úspech → popularita
- politické stratégie
- autostereotypizácia

Národné identity „Národné habitusy“

- Skupinová identita: My vs. Oni (Elias 1994)
- Podobnosť (Gellner 2003):
 - Regionálna → historická → *kultúrna*
- Kultúra ako dispozícia k určitému jednaniu?
- „národná kultúra“ → „národný habitus“
- Imaginárne spoločenstvá (Anderson 2008)
- Vynájdene tradície (Hobsbawm 1992a)

Národné reprezentácie

„Imaginárne spoločenstvo miliónov sa stáva reálnejším, ak má podobu jedenástich ľudí s konkrétnymi menami.“

(Hobsbawm 1992b: 143)



Simulácia vojenských stretov

„The War of Words“ - Euro 96

(Maguire, Poulton, Possamai 1999)

„Rinderwahnsinnkrise“

„Blitzkrieg“

„The UnDutchables“

„Our Boys Done Gouda“

„You re Done Juan“

„Seaman Sinks Armada“

Futbal vo Veľkej Británii

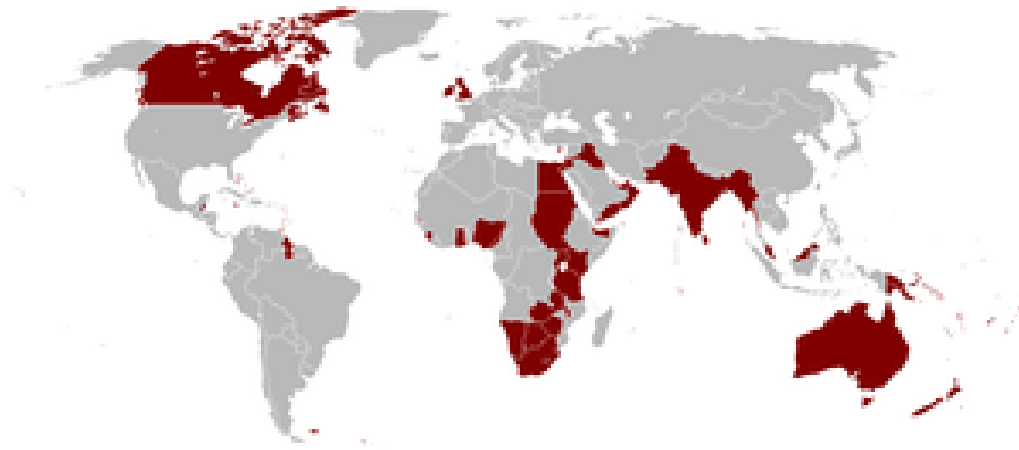
-Kodifikácia pravidiel športov –
modernita

-Imperiálna mocnosť

→ priamy i nepriamy vplyv

→ kultúrny export

Futbal, tenis, kriket



(not) United Kingdom

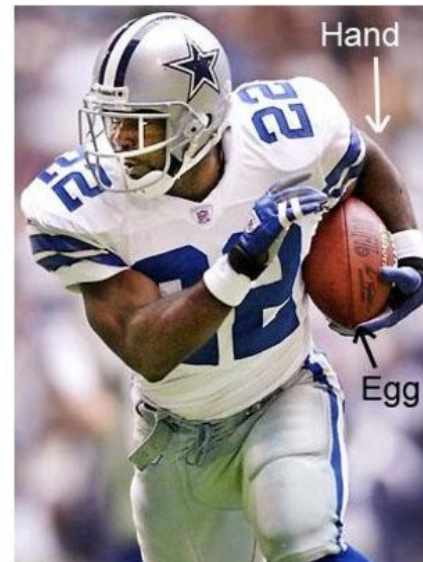
- Bairner 2001
- **Severné Írsko** – „Ulsterský nacionalizmus“
(regionálne spojenie s katolíckym Írskom vs. protestantská identita Veľkej Británie)
- **Škótsko** – „We are the England Haters!“
(nacionalizmus, vynájdené tradície, rivalita)
- **Írsko** – Gaelské hry

Futbal v USA

- Snaha o vytrhnutie sa z Britského kultúrneho vplyvu
- Vlastné hry, vlastné pravidlá, vlastné súťaže



Football



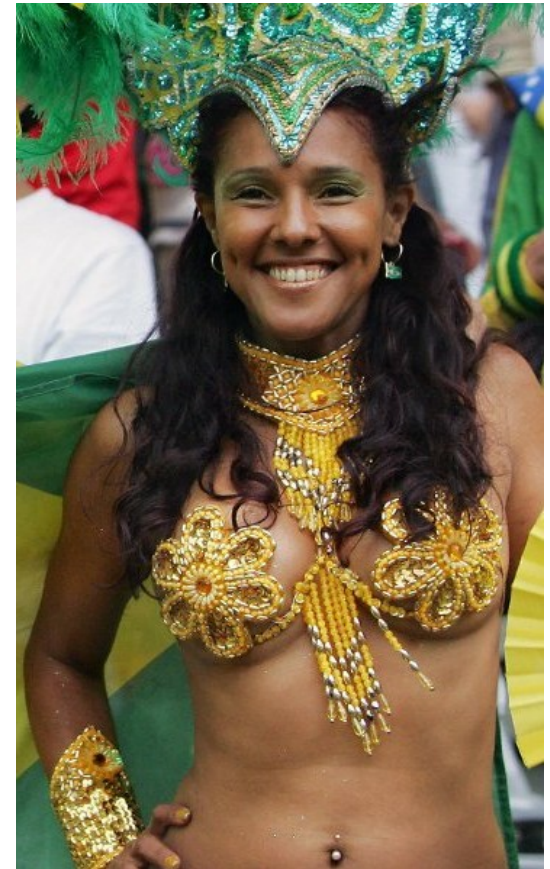
Handegg

[It's football. Just not as we know it.](#)

Futbal v Latinskej Amerike

„The case for the carnivalesque.“

- 20.storočie: Národná emancipácia – politické prevraty
- Futbalové traumy (Lopez 2007)
- Karnevaloví fanúšikovia



Futbal v iných národných kontextoch

- FIFA – členov (209) o 16 viac ako OSN
 - Napr. Palestína členom od 1998
- Maďarsko – slávne 50. roky
 - V. Orbán, FC Felcsút a „invented tradition“



Slovensko

- Národný futbalový štadión na Bratislavskom Tehelnom poli
- Stavanie ihrísk z premiérskej rezervy



Národy na futbale

A large, dense crowd of people is shown celebrating, with many individuals holding up South African national flags. The flags are the primary focus, with their characteristic horizontal stripes of red, white, green, and blue, and a vertical stripe of yellow and black. The crowd is diverse in age and appearance, and the overall atmosphere is one of joy and national pride.

- Oslavný nacionalizmus
- Historický vývoj

Oslavný nacionalismus

- Banální nacionalismus (Billig 1995)
- Úspěšné „športové národy“ = vyšší národní hrdost? (Hilvoorde et al. 2010)
- IVO 2012

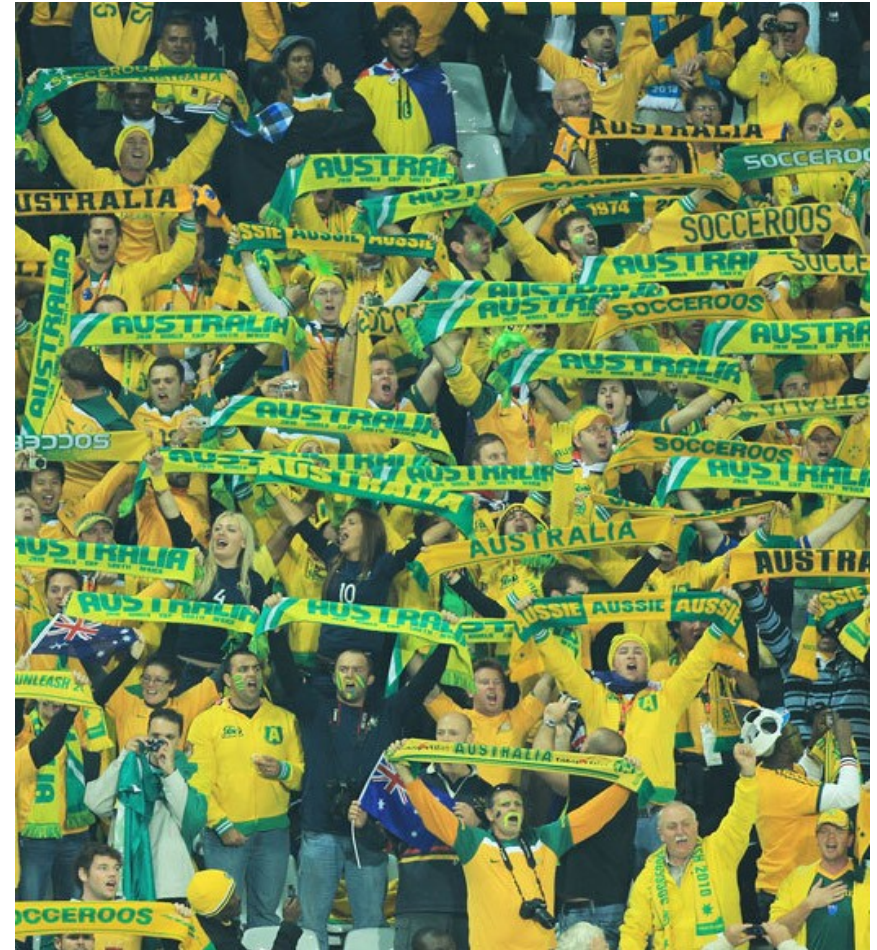
„Pakliže je sport dokonalým buldozerem zdí a hranic, je fandovství nákazou, kterou nelze nahmatat ani zahlédnout, tudíž ji není možné ani zastavit. Bez kulisy těch vyšňořených a pomalovaných malomocných by fotbal buď dýchal volněji, nebo by úplně dýchat přestal.“

(Stadion 1990/30: 3)

Historický vývoj karnevalových fanúšikov



1954



2010

Stadion 1954-2006

- Neurčité masy na štadiónoch.



- MS 1966 – už nie iba futbal



Prelomové MS 1978



„Ti, bez nichž se fotbal nedá hrát.“



Stadion a MS 2006

- **Francouzi:** „Vcelku klidní. Také patrioti, co umí být uznalí k soupeři. Zkraje turnaje kritičtí, když jejich borci nepředváděli nic oslnivého. Mají nejlepší klobouky, ryzí mušketýři.“
- **Italové:** „Křiklouni i požitkáři, na stadionu vytáhnou klidně doutník nebo cigaretu a zapálí si. Mají raději víno, než pivo, nosí do jednoho černý brýle. A to i večer! A jací ještě jsou? Nejšťastnější ze všech.“
- **Brazilci:** „Tanečníci, vrtí se a poskakují i mezi sedačkami. Je mezi nimi nejvíc žen, které se nerozpakují odhalovat co nejvíc intimních zákoutí svých těl. Fandové jsou někdy až příliš sebestřední, víc je zajímají obdivné pohledy okolí, než hra na hřišti. Fotbalové fandění povyšují na karneval.“
- **Němci:** „Fanatičtí hecíři, jejich pokřik se podobá vojenským povelům, rádi bubnují, prostě armáda. Jenže svůj tým nenechají ve štychu, i když se nedaří. V boji o bronz byli dvanáctým hráčem.“

- **Ghaňané:** „Nejvíc zmalovaní, nejvíc hopsají a zpívají. Proti Česku měli podporu i mezi Němci, Češi totiž nejsou u sousedů oblíbení. Pár fandů vypadá, jako by měli co do činění se šamanstvím, tak možná náš tým očarovali...“
- **Holandáňé:** „K uzoufání nudní, holdují pivu jako Češi a snad nejzajímavější je na nich tráva, co ji umějí tak dobře umotat. Nosí na stadion hojně pomůcky k fandění, jenže ty je po chvíli přestanou bavit.“
- **Portugalci:** „Pesimističtí, emocionální. Zápasy hodně prožívali, brali je až příliš vážně. Jako by nešlo o zábavu...“
- **Češi:** „Užívají si každý okamžik na šampionátu, ale někdy zbytečně brzy ztracují svůj tým. Příště to chce ještě větší podporu, trochu fanatismu do toho fandění.“
- **Angličani:** „Milují pivo, občas nějakou strkanici, ale na šampionátu byli relativně hodní. Rádi se svlékají do půl těla a ukazují tetování a malůvky. Netesaní fandové, hrubějšího zrna. Nulová elegance na rozdíl od Italů nebo Francouzů.“



MS 2010 – JAR – „Waving Flag“

















魂

JFA



Zdroje

- Anderson, B. 2008. *Představy společenství: Úvahy o puvodu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum.
- Bairner, A. 2001. *Sport, Nationalism and Globalization*. New York: SUNY.
- Billig, M. 1995. *Banal nationalism*. London: Sage.
- Elias, N. 1994. *The Established and Outsiders: a sociological enquiry into community problems*. London: Sage.
- Gellner, E. 2003. *Nacionalismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Hilvoorde, van I. et al. 2010. „How to influence national pride? The Olympic medal index as a unifying narrative“. *International Review for the Sociology of Sport* 45(1): 87-102.
- Hobsbawm, E. 1992a. The Invention of Tradition. In: Hobsbawm, E., Ranger, T. (eds.) *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hobsbawm, E. 1992b. *Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kiviahho, P., Mäkelä, P. 1978. „Olympic Success: A sum of Non-Material and Material Factors.“ *International Review for the Sociology of Sport* 13: 5-22.
- Lopes, S. J. L. 2007. „Transformations in National Identity through Football in Brazil: Lessons from Two Historical Defeats.“ In Miller, R.M., Crolley, L. (eds.) *Football in the Americas: Futbol, Futebol, Soccer*. Institute for the Study of the Americas.
- Maguire, J., Poulton, E., Possamai, C. 1999. „The War of the Words? : Identity Politics in Anglo-German Press Coverage of EURO 96.“ *European Journal of Communication* 14: 61-89.